

DR. TÓTH ANDREA NOÉMI*

Távoltartás az Amerikai Egyesült Államokban

Bevezető gondolatok

Az ENSZ Közgyűlésében negyvennyolc állam egyetértésével¹ 1948. december 10-én elfogadott Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatával² kezdődően egyre több nemzetközi egyezmény deklarált alapvető, elidegeníthetetlen emberi jogokat, melyeket a részes államoknak minden körülmények között biztosítani kell. Ezen egyezményeken át jutott oda a nemzetközi közösség, hogy elvárta az államoktól és a kormányoktól, hogy hatékony eszközöket találjanak a nők, illetve a férfiak ellen elkövetett családon belüli- és szexuális erőszak eltörlésére.

E kötelezettség napjainkban is fennáll, így minden részes állam, köztük hazánk is törekszik a családon belüli erőszakkal szemben hatékony eszközök megalkotására és azok folyamatos, gyakorlati igényeknek megfelelő javítására. Az 1998. évi XIX. törvényt 2006-ban módosító novella³ emelte be a távoltartást a büntetőeljárás kényszerintézkedések sorába, az előzetes letartóztatás alternatívái közé. A törvény indokolása szerint „A távoltartásnak alapvetően az a célja, hogy az eljárások elhúzódása mellett is megfelelő és gyors védelmi eszközt biztosítson a sértett részére az eljárás jogerős befejezése előtt azzal, hogy a bizonyítási eljárás sikerét elősegíti. Erre a célra a távoltartás, mint kényszerintézkedés lehet alkalmas.”⁴ Működésének első éveiben jelentkező hiányosságok azonban hamar láttatták, hogy szükséges további, a sértettek érdekeit szem előtt tartó védelmi szint megteremtése, ugyanis a távoltartást beemelő törvény indokolásában célként megjelölt „megfelelő és gyors védelmi eszköz” a sértettek részére számos ok miatt nem valósul meg.

Így született meg 2009-ben a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló törvény,⁵ amely bevezette a rendőrség által hetvenkét órára elrendelhető ideiglenes megelőző-, valamint a polgári bíróság által legfeljebb hatvan napra meghozható megelőző távoltartást, valamint a rendszerszerű védelem első lépéseit megteremtve több ponton is igyekszik kapcsolatot teremteni a távoltartás pillérei között.

Látható, hogy e területen a magyar jogalkotás is töretlen fejlődést mutat, melyet a napjainkban folyamatban lévő büntető eljárásjogi kódex kodifikációja is alátámaszt. A leghatékonyabb szabályok kidolgozásához és egyben a sértetteknek nyújtandó minél magasabb szintű védelem biztosításához érdemes lehet áttekinteni az Amerika Egyesült Államok távoltartással kapcsolatos szabályanyagát, hiszen számos európai állam számára szolgált mintaként az 1980-as évek elején Domestic Abuse Intervention Program keretében kidolgozott ügynevezett „Duluth-modell”, melyet később minden amerikai állam törvényhozása a helyi viszonyokhoz igazíthatott és ezzel megteremthette a családon belüli erőszakkal szembeni fellépés jogi szabályozásának alapjait.

I. A Duluth-modell

Az észak-minnesotai kisvárosban, Duluth-ban dolgozták ki azt a modellt, mely szakított a korábbi szemlélettel és alapelve az elkövető felelősségre vonása, a sértettől jogi úton való eltávolítása és így a sértett biztonságba helyezése volt. Különlegessége, és egyben későbbi népszerűségének oka az volt tehát, hogy immár nem a sértett kényszerült szegyenkezésre, esetleg menekülésre, hanem a közösség erejét felhasználva kívánt együttes erővel fellépni a családon belüli erőszakkal szemben és a bántalmazót akarta távol tartani a bántalmazottól. Alapvetően a bántalmazást és az erőszakot a férfiakra tulajdonítja, melynek áldozatai a velük azonos háztartásban, vagy családi közegben élő nők. Célul tűzte ki az bántalmazást elkövető férfi számonkérését, majd ezt követően társadalomba és a családba visszavezetését is, melyekre különböző terápiaikat, kurzusokat dolgoztak ki.

Sikerének egyik kulcsa, hogy e modell össze kívánja hangolni a büntető- és a polgári jogi területen működő

* egyetemi tanársegéd, DE ÁJK Büntető Eljárásjogi Tanszék

¹ http://www.menszt.hu/informaciok/emberi_jogok (letöltés ideje: 2015. augusztus 23.)

² <http://www.un.org/en/documents/udhr/index.shtml> (letöltés ideje: 2015. augusztus 23.)

³ 2006. évi LI. törvény a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény módosításáról §§ 59–61.

⁴ A 2006. évi LI. törvény indokolása a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény módosításáról, 3. pont.

⁵ 2009. évi LXXII. törvény a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról.

hatóságok munkáját és erősíteni közöttük a párbeszédet, hiszen a rendszerben fellelhető hiányosságokat csak együttes erővel lehet megoldani. Minden hatóság eljárásában találhatóak problémák, így ezek megoldásával mindegyiknek lehetősége nyílik hatékonyabban végezni a munkáját, egyre inkább megfelelve a bántalmazottak által támasztott igényeknek. Folyamatosan törekszenek ennek során mind újabb és újabb elveket, eljárásokat kidolgozni az egész rendszer hatékonyabb működése érdekében.⁶

A modell további pozitívuma, hogy a sértett nők számára biztonságot igyekszik garantálni a segélyhívástól a bírósági eljárásig. Emellett az elkövetőket sem hagyja magára, ugyanis nekik a változásra kínál lehetőséget, melyet a bíróság által elrendelt csoportos foglalkozások látogatása biztosít. A program indulásakor a bántalmazott nők kérték, hogy szeretnének ennek során együtt dolgozni a bántalmazó partnerükkel, így segítve nekik a változásban és ez nyújtaná számukra a legnagyobb biztonságot. Így elkezdődtek az „erőszakmentes” foglalkozások, ahol a bántalmazók cselekedeteit, azok hatásait és az ennek következtében jelentkező érzéseket elemezték, amelyekkel szembesítették a bántalmazókat.⁷

Fontos, hogy a Duluth-modell a gyakorlatban felmerülő szükségleteket tartja szem előtt, ezért a rendszer alapelveit és az eljárás részleteit olyan nők segítségével dolgozzák ki, akik életük során szenvedtek már el bántalmazást.⁸

A modell sikerességét nemcsak az jelzi, hogy a programban résztvevő bántalmazó férfiak 68%-a az elkövetkező nyolc éven belül nem lesz ismét bántalmazó,⁹ hanem az is, hogy a rendszer alapelveit más amerikai államok, sőt, több olyan európai állam is átvette, amelynek jogrendszere eltér az Amerikai Egyesült Államokétól, így például Spanyolország, Ausztria továbbá a modell lényeges elemei hazánkban is széles körben ismertek.

A modell keretében kidolgozott „minta törvény” definíciót ad a családon belüli erőszakra is. Eszerint: „családtag, vagy a családhoz tartozó más személy által elkövetett:

- fizikai bántalmazása családtagnak vagy családhoz tartozó más személynek, ennek kísérlete;
- a fizikai bántalmazástól való félelem előidézése családtagban, vagy családhoz tartozó más személyben,
- annak előidézése – erőszakkal, az erőszakkal való fenyegetéssel, vagy kényszerítéssel –, hogy családtag, vagy családhoz tartozó más személy akaratára ellenére szexuális tevékenységben vegyen részt.

⁶ <http://www.theduluthmodel.org/about/why-works.html> (letöltés ideje: 2015. augusztus 9.)

⁷ Uo.

⁸ <http://www.theduluthmodel.org/about/index.html> (letöltés ideje: 2015. augusztus 9.)

⁹ <http://www.theduluthmodel.org/about/why-works.html> (letöltés ideje: 2015. augusztus 9.)

Családtagnak, vagy családhoz tartozó más személynek kell tekinteni azt a felnőttet vagy fiatalkorút, akik élettársak, vagy korábban élettársak voltak; akik együtt élnek, vagy korábban együtt éltek; akik „együtt járnak”, vagy korábban „együtt jártak”; akik egymással szexuális kapcsolatot tartanak, vagy korábban tartottak fenn; akik egymással vérségi vagy örökbefogadás révén létrejött kapcsolatban állnak; akik házastársak, vagy korábban házastársak voltak; akik közös gyermekkel rendelkeznek; illetve ezen kapcsolatokban élő személyek kiskorú gyermeke(i).¹⁰

Látható, hogy széles körben definiálja a családon belüli erőszakot, hiszen nemcsak a fizikai bántalmazás, vagy annak kísérlete, hanem a félelemkeltés és a kényszerítés is ide tartozik, mely utóbbiakat sokszor nem könnyű egyértelműen bizonyítani. A személyi kör specializációjára is törekszik, azonban nem mindig lehet egy azonnali beavatkozást igénylő élethelyzetben eldönteni, hogy a szóban forgó személyek megfelelnek-e a kritériumoknak. Például, hogy a két személy együtt jár-e, vagy járt-e, vagy csak közeli barátság van kettejük között; továbbá hogy alkalmazható-e a beavatkozás a csupán néhány napja együtt élő személyeknél, vagy egyértelműsíteni-e a helyzetet, ha szükséges lenne hozzá jogszabályban meghatározott minimum időtartam, azonban az mennyi legyen stb.

„A Duluth-modell törvény értelmében a családon belüli erőszakot elszenvedett áldozat, büntetőbíróságon „eltöltő határozat” iránti kérelmet terjeszthet elő, amely megtiltja a bántalmazónak, hogy további erőszakos cselekedetet kövessen el a családon belül, illetve hogy azok elkövetésével fenyegetőzzön. Megtiltja a bántalmazónak, hogy bármely közvetlen vagy közvetett formában érintkezzen a bántalmazottal, telefonon, vagy személyesen, vagy egyéb módon a bántalmazottat zaklassa vagy zavarja. Kötelezi a bántalmazót, hogy tartsa távol magát a bántalmazottól vagy a bántalmazott családtagjának vagy a családjához tartozó más személynek lakhelyétől, iskolájától, munkahelyétől, vagy más, a bántalmazott által rendszeresen látogatott helyétől.

A határozat biztosítja továbbá a gyermekeknek a bántalmazottnál való elhelyezését, megtagadja a bántalmazótól a gyermekláthatás jogát, illetve pontosan előírja a gyermekláthatás körülményeit (helyét, idejét, tartamát), valamint szükség szerint felügyelet melletti láthatást ír elő.

A bántalmazót kötelezni lehet egyes költségek kifizetésére, mint pl. bérleti díj, vagy kölcsöntörlesztési részlet, gyermektartás, orvosi ellátás költségei, menedékhely költségei, bírósági és ügyvédi költségek.¹¹

Napjainkban már a modell továbbfejlesztésére törekszenek új projektek kidolgozásával,¹² melyek nem-

¹⁰ Forrás: T/9837. számú törvényjavaslat a családon belüli erőszak miatt alkalmazható távoltartásról, előadó: Dr. Bárándy Péter igazságügy-miniszter, 2004. április.

¹¹ Uo. 3.2. pont.

¹² <http://www.theduluthmodel.org/about/whats-new.html> (letöltés ideje: 2015. augusztus 9.)

csak a családon belüli erőszak kezelésében hozhatnak az eddiginél is jobb eredményeket, hanem más, kapcsolódó problémák megoldását is szolgálhatják.

Így vizsgálják a családon belüli erőszak és a szexuális támadások metszéspontjait, ugyanis az egyes bűncselekményekre a büntető igazságszolgáltatás eltérő válaszokat ad, így szükséges az ügyek alaposabb vizsgálata, melynek segítségével a rendőrség működésébe minimum szabályok válnak integrálhatóvá és koordinálhatóvá a sértett biztonsága érdekében.

A rendszer nyitott más közösségek modelljének vizsgálatára is. A „*Blueprint for Safety Implementation*” projekt keretében St. Paul, Minnesota székhely és második legnépesebb városának modelljét tanulmányozzák abból a szempontból, hogy mit tud átvenni belőle az évtizedekkel korábban, sokkal kisebb közösségre kidolgozott Duluth-modell, amely ezzel is tökéletesíthetné a további működését.

Külön projektbe kezdtek a gyermekek láthatása kapcsán is, amelynek során felügyelt találkozások alkalmával láthatja a bántalmazó szülő a gyermeket, egyrészt így garantálva a megfelelő kommunikációt a szülők és gyermek között, másrészt a módszer alkalmas arra is, hogy a gyermeket további traumáktól óvja meg.

A modell számos előnye mellett ugyanakkor nem szabad figyelmen kívül hagyni azon kritikákat sem, amelyek a Duluth-modellt érték. Ezek szerint szélsőségesen és egyoldalúan közelíti meg a problémát, hiszen kizárólag a férfiak által nőknél elkövetett erőszakkal, bántalmazással foglalkozik, s nem veszi figyelembe, hogy a nők is követhetnek el bántalmazást férfiak sérelmére. Lényege nem tudományos tényeken, csupán feminista ideológián alapul, így alkalmatlan a problémakör komplex megoldására.¹³ Nem vizsgálja az áldozat állításait, s az is előfordulhat, hogy a bántalmazóként feltüntetett személy nem is tud semmilyen konfliktusról, extrém esetben nem is ismeri a bántalmazást állítót, s egy helyesen kitöltött formanyomtatvány következtében a bíróság távollattartást rendel el vele szemben, ahogyan az egyik ismert amerikai közéleti személy példája is mutatta.¹⁴

A bíróságok könnyen félrevezethetőek, hiszen a politika is azt hangoztatja, hogy a férfiak bántalmaznak, nem pedig a nők, s nem szankcionálják a hamis kérelmeket. Ez arra sarkallhatja a nőket a hátsó gondolataikban, hogy így tegyenek szert előnyre például a válás során, vagy akár a gyermekfelügyeletben a családjogi bíróság meghallgatását mellőzve. „Olyan könnyű távollattartást kérni, mint vadászati, vagy halászati engedélyt váltani.”¹⁵

II. A távollattartás szabályai

1994-ben született meg az első szövetségi jogszabály,¹⁶ amely a családon belüli erőszakot és a szexuális támadást bűncselekménynek nyilvánította, valamint gondoskodott azon szövetségi pénzügyi forrásokról is, amelyek az erőszak elleni közös fellépésre bátorították az államokat. 2000-ben a mutatkozó hiányosságok kiküszöbölésére a sértettek számára jogi segítségnyújtó programot hoztak létre, valamint kiszélesítették a bűncselekmény fogalmát is, beemelték a házastársi erőszakot és a zaklató követést. 2005-ben ezen bűncselekmények még szélesebb körű megközelítése és új programok alkotása következett, amelyeket a vészhelyzetben lévő sértettek igénybe vehetnek. Új területekre is koncentrálni kezdtek, úgymint a megelőzés, a túlélők védelme, az erőszak-krízis központok felállítása, valamint a kulturális-, és nyelv-specifikus szolgálatok alapítása. A 2013-as módosítás folytatta ezt az előmenetelt az alapvető életmentő programok és a jogi szabályozás területén.¹⁷

A Duluth-modell mintaként szolgált a családon belüli erőszakkal szembeni fellépés szabályainak kidolgozása során az állami törvényhozások számára, melyek megtartották a modell főbb elemeit, de a részletszabályokat a helyi viszonyokhoz igazítva alakították ki.

Az államok tehát önálló hatáskörben szabályozzák, hogy mi minősül családon belüli erőszakkal, ki kérheti a távollattartó végzést, az meddig tart, milyen esetekben kérhető. Elsőként Alaszka szabályozta e kérdéskört 1996-ban, míg tíz év elteltével, 2006-ra már valamennyi államban találunk rendelkezéseket.¹⁸

Szövegezésüket és lényegüket tekintve azonban szembetűnő hasonlóság mutatkozik abban, hogy megfontolás alá esik a megtörtént támadás jellege, vagy a potenciális támadás lehetősége; az elkövető előlete; a korábbi távollattartó határozat, vagy bírói rendelkezés megsértése; a szóban forgó személyek fizikai és lelki jólléte és még számos egyéb tényező. A bíróságok általában bizonyítottnak látják a nő veszélyhelyzetét, amennyiben az elkövető fegyverrel rendelkezik, tiltott drogot használ, alkoholista, illetőleg szexuális visszaélést követ el, vagy gyermekeket veszélyeztet.¹⁹

Az Amerikai Egyesült Államokra jellemző, hogy a probléma kezelésére mind a civil jog, mind pedig a büntetőjog területén tett lépéseket. A büntetőjogban államonként változhat, hogy mi az egyes bűncselek-

¹⁶ Violent Crime Control and Law Enforcement Act of 1994, Title IV: Violence Against Women <https://www.congress.gov/bill/103rd-congress/house-bill/3355> (letöltés ideje: 2015. augusztus 23.)

¹⁷ <http://nncdv.org/policy/issues/vawa.html> (letöltés ideje: 2015. augusztus 9.)

¹⁸ *Domestic Violence Civil Protection Orders By State* <http://www3.lawschool.cornell.edu/avondocuments/20081226-aba-dv-001.pdf> (letöltés ideje: 2015. augusztus 9.)

¹⁹ MADDUX, John, MA, McFARLANE Judith, Dr. PH FAAN, Liu, FUQUIN, *Risk for Women from Abusers Violating Protection Orders*, American Journal of Family Law, 2015/1, 32.

¹³ <http://www.batteredmen.com/batdulut.htm> (letöltés ideje: 2015. augusztus 9.)

¹⁴ HESSION, Gregory A, J. D., *Restraining orders out of control*, The New American, August 4, 2008, 12–13.

¹⁵ Uo. 13.

mények elnevezése, s melyek a súlyosító körülmények, azonban az mindenhol jellemző, hogy a sértettet és jogi képviselőjét arra ösztönzik, hogy vegyenek részt a büntetőeljárásban. A polgári jog területén található meg a távoltartó végzés és a kártérítési kereset, melyekkel szintén élhet a sértett.

A polgári jogi távoltartás, mint intézkedés – megfelelően az első szövetségi jogszabálynak, azaz az 1994-ben született Nők elleni erőszakról szóló törvényben foglaltaknak – úgy tölti be funkcióját, hogy megsértése esetén a rendőrség letartóztatja, az ügyész és a bíróság pedig bűncselekmény elkövetése miatt felelősségre vonja a rendelkezés megsértőjét. Mindez ugyanakkor elrettentő, és egy súlyosabb bűncselekményt (például súlyos testi sértést, emberölést) megelőző, preventív jelleggel bíró aktus, hiszen valódi ereje abban rejlik, hogy megsértése esetén mozgásba hozza az állami gépezetet.

A távoltartó végzések tartalma államról államra változhat: attól kezdve, hogy az egyik állam széles körű védelmet biztosít az áldozatoknak, beleértve a fiatalok, azonos nemű, biszexuális, transznemű házasságon kívüli kapcsolatokat is, míg más országban csak a heteroszexuális felnőtt korúak házasságában lehet távoltartást kérvényezni, megtörtént erőszak esetén.

A távoltartó végzés kiadásának eljárása is eltérhet az egyes államok szabályozásában, azonban leggyakrabban a sértett panaszával kezdődik. A bíróságon kitölt egy formanyomtatványt, melyben feltárja az elszenvedett sérelmét, és hogy milyen távoltartást kér. Ezt követi egy azonnali bírósági meghallgatás, melynek során a bíróság kitűzi a végleges távoltartás ügyében tartandó meghallgatást és arra az időre (általában 7–10 nap) elrendeli az ideiglenes távoltartást, vagy pedig elutasítja a sértett kérelmét az ideiglenes távoltartás iránt. A végleges meghallgatáson rendelheti el a bíró a távoltartást, mely például Pennsylvaniában 18 hónapig tarthat meghosszabbításokkal együtt.²⁰

A sértett az eljárás bármely pontján visszavonhatja kérelmét, csak egy erre irányuló nyomtatványt kell kitöltenie. Ebben az ügyben is meghallgatást tart a bíróság, s amennyiben a sértett fenntartja ezen kérelmét, a bíróság visszavonja a korábban kiadott (akár végleges) távoltartó végzést. Egy 2005. július és 2006. január között 55 nő részvételével végzett, visszavonás okait vizsgáló kutatás szerint a következőkkel magyarázhatóak e kérelmek. Az válaszok 35%-a szerint a sértett már nem félt az elkövetőtől; az elkövető tanácsadón, vagy ehhez hasonló kezelő programon vett részt (29%); az elkövető megígérte, hogy megváltozik (26%); a sértett gyermekeinek hiányzik az elkövető (15%); továbbá a sértettnek anyagi okokból szüksége volt az elkövetőre (13%).²¹

A legtöbb állam joga lehetővé teszi távoltartó végzés kiállítását akkor is, ha a nő titokban megy a bíróságra és ott elmondja, hogy egy vele együtt élő személy miatt megfélemlítve érzi magát. Mindehhez elegendő egy helyesen kitöltött formanyomtatvány és önmagában a nő azon állítása, hogy fél.²² Egyes szerzők²³ szerint sokkal nagyobb arányban hajlandó a bíró egy nő kérelmező javára dönteni és elrendelni a távoltartást egy megjelölt férfival szemben, mintha férfi kérelmező indítványozná azt egy nő bántalmazóval szemben. Minden amerikai polgár a törvények általi egyenlő védelemre jogosult, azonban ez az állítás felveti a nem alapuló diszkriminációt. A hipotézist 157 véletlenszerűen kiválasztott eset alapján vizsgálták, melyek nagy részében alacsony, vagy közepes szintű erőszakot állított a nő sértett. A kutatás arra jutott, hogy tizenháromszor valószínűbb, hogy a bíró kibocsátja a távoltartó végzést nő sértett és férfi bántalmazó esetén, mintha férfi sértettéről és nő bántalmazóról lenne szó.

Az ideiglenes távoltartás elrendelésekor nincs jelen a másik személy, akivel szemben az indítványozó kéri a távoltartást, nincsenek hagyományos bizonyítási szabályok, nincs nyomozás, és nincs esküdszék sem. A kérvényben megjelölt bántalmazó ezt követően körülbelül egy héttel később mondhatja el a saját verzióját. A meghallgatásra bizonyítékokat, tanúkat vihet magával, ami ilyen rövid időn belül meglehetősen nehéz feladat. Az ideiglenes távoltartó intézkedések legtöbbször egy évig hatályosak, tekintet nélkül az eset nyilvánvalóságára, az alibire, vagy a tanúvallomásokra.

A legtöbb távoltartó rendelkezés pontosan tartalmazza, hogy a vádlott nem léphet kapcsolatba a panaszossal sem közvetlenül, sem közvetve, vagy hogy bizonyos távolságon belül (általában 100 yard) nem mehet a közelébe. Gyakran a távoltartó végzés miatt a gyermekeit sem láthatja a hatálya alatt álló személy, ugyanis a gyermekeket a törvény „társ-áldozatok”-ként kezeli, így rájuk is kiterjed a védelem. A kapcsolattartás valamennyi formájára kiterjed a tilalom, azaz sem telefonon, sem levélben, sem pedig személyesen nem keresheti a határozatban megnevezett személyeket. Nem kísérelhető meg sem a békülés, de még egy családi ünnep miatti üdvözlés, vagy virágküldés sem, hiszen a tilalom bármely megszegésével bűncselekményt valósít meg a hatálya alatt álló személy, melynek következtében a rendőrség azonnal letartóztatja és börtönbe kerül. Megnehezülhet, vagy el is lehetetlenülhet ezen időre a munkavégzése is, amennyiben attól az ingatlantól tiltotta el a bíróság, amely nemcsak az otthonaként, hanem egyben a munkahelyeként is funkcionált.

A hatálya alatt állónak valamennyi lőfegyverét és lőszerét be kell szolgáltatnia, ami egy rendvédelmi,

²⁰ ROBERTS, James C., WOLFER, Loreen, MELE, Marie, *Why Victims of Intimate Partner Violence Withdraw Protection Orders*, Journal of Family Violence, 2008/23, 370.

²¹ ROBERTS, James C., WOLFER, Loreen, MELE, Marie: *i. m.* 371–372.

²² HESSON, Gregory A, J. D.: *i. m.* 13.

²³ MULLER, Henri J, DESMARAIS, Sarah L., HAMEL, John M., *Do Judicial Responses to Restraining Order Requests Discriminate Against Male Victims of Domestic Violence?*, Journal of Family Violence, 2009/24, 625.

vagy honvédelmi szervnél szolgálatot teljesítő személyt igen hátrányosan érinthet, hiszen ez idő alatt csak irodai, vagy egyéb munkát végezhet, amelyhez nem szükséges lőfegyver és lőszer birtoklása. A tilalom leteltekor ismét fegyvertartási engedélyt kell kérnie, ami gyakran épp a korábbi távoltartó végzés miatt ütközik nehézségekbe.

Az Amerikában jellemző széttartó szabályozást a 2011-ben alapított Emberi Jogok Amerika-közi Bizottsága próbálja rendezni, ahová emberi jogok megsértése miatt fordulhatnak az áldozatok. E bizottság mondta ki, hogy a nők elleni erőszak megvalósítja a nőkkel szembeni diszkrimináció egyik formáját. Az államoknak ezért megfelelő gondossággal kell eljárniuk az ilyen esetekben és minden erőszakot meg kell előzniük. Ennek értelmében amennyiben tudnak, vagy tudniuk kellene olyan esetről, ahol egy személy a másik személy által közvetlen és valódi veszélynek van kitéve, be kell avatkozniuk annak érdekében, hogy a bántalmazást megelőzzék.

Az Amerikai Egyesült Államokban minden évben megközelítőleg kétmillió nő szenved el fizikai bántalmazást a partnerétől.²⁴ Egy 2010-ben közzétett elemzés²⁵ szerint a közegészségügy jelentős problémája a családon belüli, valamint a párkapcsolati erőszak, és a zaklató követés. A mintegy 16 000 felnőttel készült interjú alapján levont következtetések alátámasztják ezt az állítást, mely szerint Amerika-szerte 6-ból egy nő és 19-ből egy férfi vált már élete során zaklató követés áldozatává. A nők 66,2%-át, míg a férfiak 41%-át az aktuális, vagy a korábbi partnere zaklatta. A nők több mint 1/3-a, a férfi áldozatok pedig több mint 1/4-e a partnerétől szenvedett el fizikai erőszakot és/vagy zaklatást, vagy szexuális erőszakot. Szexuális erőszakot 5-ből egy nő, és 71-ből 1 férfi szenvedett el, melyből a nők több mint felénél (51,1%) az elkövető a partner volt, míg 40,8%-nál pedig az ismerőseik közül valaki.

Záró gondolatok

Egyetértés mutatkozik abban, hogy a problémát csak komplex módon lehet kezelni és több területen történő közös fellépés szükséges azért, hogy a problémakörre megfelelő válaszok szülessenek és azok alkalmazást is nyerjenek. Ezen megállapítás nemcsak az Amerikai Egyesült Államok, hanem más államok, így köztük Magyarország családon belüli erőszakkal szembeni fellépésére is igaz. Egyetértve más szerzőkkel azt a következtetést kell levonnom, hogy önmagában a távoltartás nem alkalmas a sértettek, bántalmazottak teljes körű védelmére, hiszen a végzés megsértése után a nők veszélyhelyzete még magasabb szintet ér el, mint azon nők esetén, ahol tiszteletben tartotta a

bántalmazó a bíróság határozatát.²⁶ Ezért szükséges a komplex problémakezelés, amely felöleli többek között az egészséges családi élet kommunikációját, a sértettek számára nyújtott segítséget és oktatást, valamint az elkövetők felelősségre vonását is. Mindennek tehát csak egy kicsi, azonban nem elhanyagolható részét képezi a terhelt/bántalmazó távoltartása a sértettől/bántalmazottól, mely szabályanyagát akár a büntetőeljárásban, akár azon kívül úgy kell kialakítani, hogy az a valóságban is „az eljárások elhúzódása mellett is megfelelő és gyors védelmi eszközt biztosítson a sértett részére az eljárás jogerős befejezése előtt azaz, hogy a bizonyítási eljárás sikerét elősegíti.”²⁷ ■

Felhasznált irodalom

- 2009. évi LXXII. törvény a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról
- 2006. évi LI. törvény a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény módosításáról
- 2006. évi LI. törvény indokolása a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény módosításáról
- 1998. évi XIX. törvény a büntetőeljárásról
- T/9837. számú törvényjavaslat a családon belüli erőszak miatt alkalmazható távoltartásról, előadó: Dr. Bárándy Péter igazságügy-miniszter, 2004. április
- Violent Crime Control and Law Enforcement Act of 1994, Title IV: Violence Against Women <https://www.congress.gov/bill/103rd-congress/house-bill/3355> (letöltés ideje: 2015. augusztus 23.)
- HESSION, Gregory A, J. D., *Restraining orders out of control*, The New American, August 4, 2008, 12–17.
- MADDUX, John, MA, McFARLANE Judith, Dr. PH FAAN, Liu, FUQUIN, *Risk for Women from Abusers Violating Protection Orders*, American Journal of Family Law, 2015/1, 32–40.
- MULLER, Henri J, DESMARAIS, Sarah L., HAMEL, John M, *Do Judicial Responses to Restraining Order Requests Discriminate Against Male Victims of Domestic Violence?*, Journal of Family Violence, 2009/24, 625–637.
- ROBERTS, James C., WOLFER, Loreen, MELE, Marie, *Why Victims of Intimate Partner Violence Withdraw Protection Orders*, Journal of Family Violence, 2008/23, 369–375.
- <http://www.theduluthmodel.org/about/why-works.html> (letöltés ideje: 2015. augusztus 9.)
- <http://www.theduluthmodel.org/about/index.html> (letöltés ideje: 2015. augusztus 9.)
- <http://www.theduluthmodel.org/about/whats-new.html> (letöltés ideje: 2015. augusztus 9.)
- <http://www.batteredmen.com/batdulut.htm> (letöltés ideje: 2015. augusztus 9.)

²⁴ ROBERTS, James C., WOLFER, Loreen, MELE, Marie: *i. m.* 369.

²⁵ National Center for Injury Prevention and Control of the Centers for Disease Control and Prevention, National Intimate Partner and Sexual Violence Survey: 2010 Summary report, Atlanta, Georgia, 2011. http://www.cdc.gov/ViolencePrevention/pdf/NISVS_Report2010-a.pdf (letöltés ideje: 2015. augusztus 8.) 2–3.

²⁶ MADDUX, John, MA, McFARLANE Judith, Dr. PH FAAN, Liu, FUQUIN: *i. m.* 36.

²⁷ A 2006. évi LI. törvény indokolása a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény módosításáról, 3. pont.

- <http://nnev.org/policy/issues/vawa.html> (letöltés ideje: 2015. augusztus 9.)
- *Domestic Violence Civil Protection Orders By State* <http://www3.law.cornell.edu/avdocuments/20081226-aba-dv-001.pdf> (letöltés ideje: 2015. augusztus 9.)
- National Center for Injury Prevention and Control of the Centers for Disease Control and Prevention, National Intimate Partner and Sexual Violence Survey: 2010 Summary report, Atlanta, Georgia, 2011. http://www.cdc.gov/ViolencePrevention/pdf/NISVS_Report2010-a.pdf (letöltés ideje: 2015. augusztus 8.)
- <http://www.un.org/en/documents/udhr/index.shtml> (letöltés ideje: 2015. augusztus 23.)
- http://www.menszt.hu/informaciok/emberi_jogok (letöltés ideje: 2015. augusztus 23.)

MAGYAR BÜNTETŐJOG I-II-III. KOMMENTÁR A GYAKORLAT SZÁMÁRA

(a 2012. évi C. törvény, az új Btk. kommentárja)

Harmadik kiadás

SZERZŐK: Akác Zsolt, Belegi József, Katona Sándor,
Kónya István, Márki Zoltán, Mészáros Róza, Molnár Gábor Miklós, Soós László

SZERKESZTŐ: Kónya István

Ara:

- 23 000 Ft (**most 39 000-Ft helyett**, előfizetés a harmadik kiadásra nyomtatott formában, a további pótlapok ára: 38 Ft/oldal)
- 33 000 Ft/előfizetés (**most 49 900-Ft helyett**, e-könyvtárban, az évközi frissítéseket is magában foglaló éves átalánydíj)

A KÚRIA BÍRÁINAK KOMMENTÁRJA A GYAKORLAT SZÁMÁRA

Az Országgyűlés a 2012. évi C. törvénnyel megalkotta az új Büntető Törvénykönyvet, amely 2013. július 1-jén hatályba lépett. Az új Btk. úgy hozott létre lényegi változtatásokat a büntető anyagi jogban, hogy nem jelent teljes szakítást azokkal az értékekkel, amelyek a korábbi szabályozásban az állampolgárok hatékony jogvédelmét biztosították. Megújította – más jogterületeken kipróbált szankciók (sportrendezvények látogatásától eltiltás, elzárás) átmenetével új büntetési nemekkel bővítette – a büntetési rendszert. Sok esetben törvényi szintre emelte a büntető ítélezésben évtizedek alatt kikristályosodott joggyakorlatot.

Kiadunk a Kúria tapasztalt büntetőbíráinak szerzőségével, a Kúria Büntető Kollégiuma vezetőjének szerkesztésében 2013 szeptemberében jelentette meg a Kommentár új, harmadik kiadását. Az új törvény rendelkezéseinek elemzése mellett a bírák áttekintették az egyes jogintézmények, törvényi tényállások alkalmazásához kapcsolódó korábbi joggyakorlatot. A szerzők elvégezték a törvény változásának fényében szükséges szelekciót is: a magyarázatok között csak azokat az elvi tartalmú eseti bírósági döntéseket és testületi határozatokat ismertetik, amelyeket a gyakorlat számára továbbra is iránymutatónak tartanak.

A 2012. évi C. törvényt ugyanakkor már három éve fogadták el, így nem kerülhetett el a nagy kódexek sorsát, ami nem más, mint a társadalomban bekövetkező változások által magyarázható módosítások. A Btk. mint a jogrendszer „szankciós zárköve” szükségszerűen kötődik más jogágakhoz és azok anyagi, eljárási szabályaihoz is. **A Kommentár harmadik kiadásának első frissítése** így többek között átvezette az új Polgári Törvénykönyv hatálybalépése által a büntetőjogban bekövetkezett változásokat. **A legutolsó – 2015. május 31. napjával lezár – pótlapcsomag** pedig a legfrissebb módosításokat vezeti át, így többek között a büntető anyagi jog alkalmazásának legutóbbi, a szankciórendszerrel összefüggő változásait, melyeket legmarkánsabban a 2015. január 1-jén hatályba lépett 2013. évi CCXL. törvény, azaz a Bv. kódex testesíti meg. Emellett például az egyes törvényeknek a gyermekek védelmére vonatkozó szabályait módosító 2013. évi CCXLV. törvény is érintette a Btk. több rendelkezését.

A jövőben is szükség szerint frissítésre kerülő Kommentár tudományos alapossággal, egyúttal gyakorlatorientáltan és a bírói gyakorlatot reprezentáló legújabb eseti döntésekkel gazdagítva nyújt nélkülözhetetlen segítséget a szakemberek és a jogalkalmazók számára.

WEBES VÁSÁRLÁS
-5%

HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 1037 Budapest, Montevideo utca 14.
Fax: (36-1) 349-7600 • Telefon: (36-1) 340-2304 • info@hvgorac.hu

www.ujbtk.hu